ΟΔΗΓΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Οι πρώτες μέρες στο σχολείο

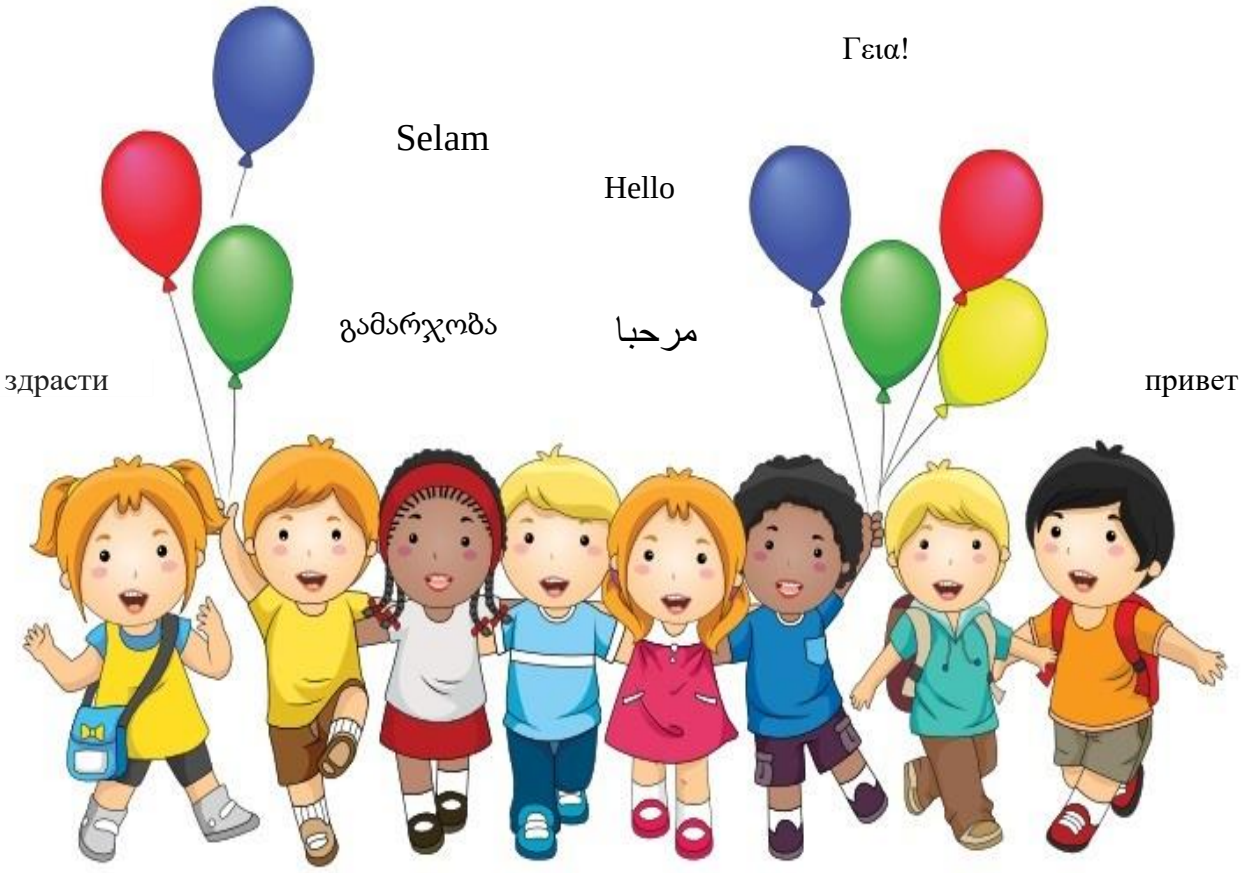

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου Παυλίνα

Προϊστάμενη Τομέα Επιμόρφωσης

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ (αλφαβητικά)

Γιάννακα Χρυσοβαλάντη

Κυπριανού Δέσπω

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Κυπριανού Δέσπω

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ (αλφαβητικά)

Πιτζιολή Μαρία

Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου Παυλίνα

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Πιτζιολή Μαρία

ΕΚΔΟΣΗ 2018

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ISBN 978-9963-0-9200-0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ …….. 6

2. ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ …….. 10

2.1 Ετοιμασία δίγλωσσων ανακοινώσεων
2.2 Εικόνες «γλώσσας επιβίωσης»
2.3 Ενημέρωση υπόλοιπων παιδιών
2.4 Εικονογράφηση μαθημάτων και δραστηριοτήτων

3. ΠΡΩΤΕΣ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ …… 22

3.1 Συνάντηση με γονείς
3.2 Συλλογή στοιχείων
3.3 Σημαντικά Στοιχεία
3.4 Προμήθεια δίγλωσσων λεξικών
3.5 Διάγνωση δεξιοτήτων στην πρώτη γλώσσα
3.6 Ορισμός «φίλου/ης - βοηθού»
3.7 Εκτίμηση βαθμού ελληνομάθειας και χωρισμός σε ομάδες
3.8 Κατανομή ωρών διδασκαλίας - Παράδειγμα

4. ΠΡΩΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟ ……. 43

5. ΛΙΣΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ……. 44

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ …….. 46

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα αποτελέσματα των διεθνών ερευνών (π.χ. PISA, TIMSS) και οι δευτερογενείς τους αναλύσεις εστιάζουν στο ότι τα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία διαφοροποιούνται από τους υπόλοιπους μαθητές/τριες σε θέματα επίδοσης. Οι διαφορές αυτές επισημαίνονται μεταξύ μεταναστών σε διαφορετικές χώρες και μεταξύ σχολείων εντός μιας χώρας. Η διαπίστωση αυτή συνδέεται με παράγοντες όπως η γνώση της γλώσσας του σχολείου, το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, ο προσανατολισμός των παιδιών σε σχέση με τις συνθήκες που επικρατούν στην οικογένεια και την καθημερινή τους ζωή. (OECD, 2010). Γι' αυτό ακριβώς η διαχείριση της κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας αφορά και στο μακρο-επίπεδο (διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής), και στο μέσο-επίπεδο (δράσεις στη σχολική μονάδα αλλά κυρίως στο μικρο-επίπεδο (αλληλεπίδραση εκπαιδευτικού -μαθητή/τριας και δραστηριότητες στη σχολική τάξη) (NESSE, 2008).

Ο παρών οδηγός εστιάζει στο μέσο- και μικρο-επίπεδο προσφέροντας ιδέες που πλαισιώνονται από την εκπαιδευτική πολιτική του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για τις πρώτες μέρες το σχολείο και την υποδοχή νέο-αφιχθέντων παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία στο σχολείο. Η φάση της υποδοχής των παιδιών κατά τις πρώτες μέρες φοίτησής τους στο σχολείο, κάνει το έργο των εκπαιδευτικών απαιτητικότερο ως προς τις προκλήσεις που δημιουργούνται, λόγω της μειωμένης γνώσης από μέρους των παιδιών της γλώσσας του σχολείου.

Η εκπαίδευση όμως που επιδιώκει την ποιότητα είναι δυνατή μόνο όταν λαμβάνει υπόψη την ετερότητα και η επένδυση στην ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης διαμορφώνει τα θεμέλια για την ανάπτυξη γνωστικών και μαθησιακών δεξιοτήτων και επιδόσεων και συμβάλλει στη διακοπή του φαύλου κύκλου του αποκλεισμού (NESSE, 2008), αφού διαφορές που πιθανόν να δημιουργούνται μεταξύ των παιδιών ξεκινούν από τα χρόνια του νηπιαγωγείου. Ερωτήματα όπως τα πιο κάτω αποτελούν την αφετηρία της διερεύνησης των ίδιων των εκπαιδευτικών για τις ανάγκες τους και τη μάθησή τους, όπως καταγράφονται και στη σχετική πολιτική για την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών (Αυγητίδου, 2015) είναι ταυτόχρονα η αφετηρία για τη λήψη παιδαγωγικών αποφάσεων και τη χρήση του παρόντος οδηγού στην υποδοχή των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία στην τάξη και το σχολείο:

- Τι συμβαίνει στην τάξη μου/στο σχολείο μου και με απασχολεί;
- Γιατί συμβαίνει αυτή η κατάσταση;
- Εγώ, ως εκπαιδευτικός, πώς επηρεάζω τη συγκεκριμένη κατάσταση;
- Τι θα ήθελα να βελτιωθεί ή να αλλάξει και γιατί;
- Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε ως σχολείο και τι θα μπορούσα να κάνω εγώ;
- Τι είδους βοήθεια χρειάζομαι για να βελτιώσω την παρούσα κατάσταση;

Πολύ συχνά οι εκπαιδευτικοί αν και έχουν προβλήματα επικοινωνίας τόσο με παιδιά όσο και με γονείς (αδυναμία στη γλώσσα, πολιτισμικές διαφορές), δεν θεωρούν σημαντικό να συζητήσουν σε συνεδρίες προσωπικού, να μοιραστούν εμπειρίες, συναισθήματα, ιδέες, να διαπιστωθεί η επάρκεια και δέσμευση που υπάρχει για να βελτιώσουν τη μάθηση των παιδιών. Κάποιοι εκπαιδευτικοί είναι ανοικτοί και έχουν διάθεση να δοκιμάσουν, ενώ κάποιοι άλλοι δείχνουν και συχνά παραδέχονται ότι δεν νιώθουν άνετα με το θέμα της ετερότητας μέσα στην τάξη λόγω έλλειψης εμπειρίας αλλά και στήριξης από το εκπαιδευτικό σύστημα.

Η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής θεωρείται συχνά προϋπόθεση για πολιτισμική προσαρμογή, αλλά είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι η γλώσσα αρχικά αποτελεί ανεξάρτητη μεταβλητή για την επικοινωνία ενώ σε σύντομο χρονικό διάστημα μετατρέπεται σε εξαρτημένη μεταβλητή και επηρεάζεται από την επικοινωνία (NESSE, 2008).

Οι αντιλήψεις αλλά και προσδοκίες των εκπαιδευτικών επηρεάζουν πολύ δυναμικά τη μαθησιακή εξέλιξη των παιδιών. Οι προκαταλήψεις των εκπαιδευτικών επιδρούν αρνητικά στα παιδιά και η κοινωνική και μαθησιακή ανεπάρκεια προκαλεί αρνητική αλληλεπίδραση μέσα στον χώρο του σχολείου (Reyes, 2006). Τα θέματα που απασχολούν τους εκπαιδευτικούς και τους υπηρεσιακούς αρμοδίους για την εκμάθηση δεύτερης γλώσσας είναι συνήθως το τι θα πρέπει να μάθουν οι μαθητές και το πώς πρέπει να μάθουν τη δεύτερη γλώσσα. Ένα θέμα που δεν απασχολεί στον ίδιο βαθμό είναι το γιατί χρειάζεται αυτά τα παιδιά να μάθουν τη γλώσσα. Είναι λοιπόν αναγκαία η ανάλυση και κατηγοριοποίηση αναγκών των μαθητών (Van Avermaet & Gysen, 2006) θέτοντας και αναζητώντας απαντήσεις για τις πιο κάτω βασικές ερωτήσεις:

- Ποιο είναι το γλωσσικό υπόβαθρο του παιδιού;
- Ποια η έκθεσή του στην Ελληνική και ποια σε άλλες γλώσσες; Ποια γλώσσα κυριαρχεί;
- Τι εμπειρίες γλωσσικές και κοινωνικές βιώνει στο περιβάλλον του;
- Ποια είναι η κουλτούρα της οικογένειας;
- Ποια είναι τα ατομικά χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα του παιδιού;
- Τι ξέρει και τι δεν ξέρει, από θέμα γνώσεων και όχι μόνο γλώσσας;
- Πώς ανταποκρίνεται όταν έχει έναν στόχο, τον οποίο πρέπει να διεκπεραιώσει μόνος του ή όταν πρέπει να δουλέψουν σε ζευγάρια ή ομάδες.
- Ποια είναι τα εξω-γλωσσικά στοιχεία, τα οποία σε συγκεκριμένες φάσεις διευκολύνουν την κατανόηση (εικόνα, ήχος, κίνηση);

Τα παιδιά χρειάζεται να μάθουν να επικοινωνούν σε μία νέα γλώσσα, η οποία θα λειτουργήσει ως μέσο για την επιτυχή κοινωνική και μαθησιακή τους πορεία στο καινούργιο σχολείο και στο ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον εκτός της οικογένειας.

Παράλληλα, χρειάζεται να νιώσουν ότι και η μητρική τους γλώσσα έχει αξία, γιατί αποτελεί βασικό στοιχείο της ανάπτυξής τους. Θέλουν να έχουν ένα περιβάλλον όπου θα διερευνούν, θα σκέφτονται και θα μιλούν και με την πρώτη και με τη νέα γλώσσα δημιουργώντας έτσι θετική αυτοεικόνα και ταυτότητα.

Τα παιδιά βιώνουν την εμπειρία του/της μετανάστη/τριας, της οποίας το νόημα συχνά δεν καταλαβαίνουν. Η άγνοια της γλώσσας δημιουργεί συναισθηματικής φύσης προβλήματα, καθώς τα παιδιά στερούνται το σημαντικότερο μέσο επικοινωνίας. Διδάσκονται και αλληλεπιδρούν σε μια γλώσσα (γλώσσα του σχολείου) και μαθαίνουν/στοχάζονται σε μια άλλη (γλώσσα του σπιτιού) (Σκούρτου, 2011, Φραγκουδάκη, 2003).

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι τα παιδιά που μαθαίνουν τη δεύτερη γλώσσα ξεκινούν με την ακοή και κατανόηση και σιγά σιγά καλλιεργούν τη γλώσσα, την παραγωγή λόγου και εμπλουτίζουν λεξιλόγιο. Αρκετά παιδιά δεν μιλούν καθόλου ή μιλούν μόνο για να δώσουν το όνομά τους, το όνομα συμμαθητών/τριών και να απαντήσουν με το «ναι» και το «όχι». Επικοινωνούν με νοήματα και διάφορες ενέργειες και σιγά σιγά καλλιεργούν γλωσσικές δεξιότητες, χρησιμοποιώντας μια δύο λέξεις και μικρές προτάσεις. Έχουν περιορισμένη εμπειρία με τη γλώσσα και την κουλτούρα της χώρας υποδοχής για να προβλέπουν πιθανά ενδεχόμενα, αντικείμενα ή γεγονότα. Δεν είναι σε θέση να ταυτιστούν με τις εμπειρίες στη νέα γλώσσα και δεν μπορούν να βρουν το κατάλληλο λεξιλόγιο ή δομή για να εκφράσουν τη σκέψη, το νόημα, το τι κατανόησαν. Υπάρχει απόσταση ανάμεσα σε αυτό που κατανοούν και σε αυτό που μπορούν να πράξουν γλωσσικά. Έχουν διαφορετική αντίληψη των πολιτιστικών αναφορών και της δομής του λόγου από αυτή που αντανακλάται στη γλώσσα που μαθαίνουν. Πρέπει να ανταποκριθούν άμεσα στο γλωσσικό ερέθισμα που λαμβάνουν παράγοντας προφορικό λόγο οι ίδιοι/ίδιες. Ενώ μπορεί να κατανοούν το σημασιολογικό νόημα κάθε μεμονωμένης λέξης του μηνύματος που προσλαμβάνουν, δεν κατανοούν τη σημασία του συνόλου του μηνύματος. Ο γρήγορος ρυθμός και η προφορά της ομιλίας των φυσικών ομιλητών/τριών δημιουργούν πρόβλημα κατανόησης στα παιδιά που μαθαίνουν μια δεύτερη γλώσσα, αφού χρειάζονται περισσότερο χρόνο για την κωδικοποίηση και την ερμηνεία του λόγου που προσλαμβάνουν.

Για τα παιδιά που μαθαίνουν μια πρόσθετη γλώσσα δεν υπάρχει μία και μόνη στρατηγική αλλά η πολιτική είναι σταθερή και μακροπρόθεσμη. Εφαρμόζονται συστηματοποιημένες δραστηριότητες, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε καθημερινή βάση, διευκολύνουν το έργο της εκπαιδευτικού και ανταποκρίνονται λειτουργικά στις ανάγκες του μαθητικού πληθυσμού. Οι στρατηγικές αυτές στοχεύουν στη δημιουργία φιλικού και θετικού περιβάλλοντος υποδοχής στο σχολείο, στην επικοινωνία σχολείου – οικογένειας και αξιοποίηση πληροφοριών/εμπειριών στην τάξη, στη δημιουργία ευκαιριών για χρήση της μητρικής γλώσσας και για συστηματική ενίσχυση της γλωσσικής ανάπτυξης των παιδιών ως προς τη δεύτερη γλώσσα.

Είναι, για παράδειγμα, πολύ σημαντική η εκμάθηση βασικού λεξιλογίου – ρουτίνας, το οποίο να έχει άμεση σχέση με την καθημερινότητα του παιδιού, ώστε να μπορεί σιγά σιγά να επικοινωνεί στη νέα γλώσσα και να κοινωνικοποιείται. Την ώρα της διδασκαλίας

μπορεί να προγραμματίζονται εξατομικευμένες ασκήσεις, με τις οποίες να ασχολείται το παιδί ώστε να εξοικειώνεται με αυτό το λεξιλόγιο, ενώ στις ώρες γλωσσικής διδασκαλίας γίνεται συνδυασμός και των δύο δομών.

Ο *Οδηγός Υποδοχής Παιδιών με Μεταναστευτική Βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο*, περιλαμβάνει ιδέες για την όσο το δυνατόν καλύτερη υποδοχή και ένταξη ενός παιδιού με μειωμένη γνώση της ελληνικής γλώσσας κατά τις πρώτες μέρες φοίτησής του/της στο σχολείο.

Στο πρώτο μέρος, γίνεται αναφορά στις δράσεις ενός σχολείου πριν την άφιξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία. Στις δράσεις περιλαμβάνονται η ετοιμασία δίγλωσσων ανακοινώσεων, κανόνων φοίτησης και λειτουργίας του σχολείου, εικόνων «γλώσσας επιβίωσης» καθώς και προτάσεις για εικονογράφηση άλλων δραστηριοτήτων από την καθημερινότητα του σχολείου.

Στο δεύτερο μέρος γίνονται προτάσεις για τη συνάντηση των γονέων με τη διοικητική ομάδα και τους/τις εκπαιδευτικούς του σχολείου. Γίνονται εισηγήσεις για τα στοιχεία που χρειάζεται να συλλεχθούν και αφορούν στον προηγούμενο γραμματισμό και στην ιστορία μετακίνησης των παιδιών, καθώς και σημειώνονται προτάσεις για ενδεικτικές δραστηριότητες, οι οποίες βοηθούν στην πρώτη εκτίμηση της ελληνομάθειας των παιδιών, ώστε να χωριστούν σε ομάδες.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται ιδέες για ένταξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία υπό μια ολιστικότερη οπτική. Τέλος, στο τέταρτο μέρος παρατίθενται όλες οι δράσεις που προτείνονται στον παρόντα Οδηγό υπό μορφή *Λίστας Ελέγχου* για διευκόλυνση των σχολείων κατά την πραγματοποίηση των σχετικών δράσεων για την υποδοχή των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία.

Χατζηθεοδούλου – Λοϊζίδου Παυλίνα
Προϊστάμενη Τομέα Επιμόρφωσης
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

2. ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ

1. **Ετοιμασία δίγλωσσων ανακοινώσεων, κανόνων φοίτησης και λειτουργίας του σχολείου**

Το Κέντρο Ενημέρωσης Μεταναστών MiHub διαθέτει δωρεάν μεταφραστές/τριες στα σχολεία (μετάφραση ανακοινώσεων, συνεντεύξεις με γονείς).

Το τηλέφωνο επικοινωνίας του Κέντρου είναι παγκύπρια το 22080350 και η ιστοσελίδα http://www.mihub.eu/en/.

Οι κανονισμοί των σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, όπως και βασικοί όροι των μαθημάτων της Γλώσσας, των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών έχουν μεταφραστεί στα Αραβικά, Ρωσικά, Ουκρανικά και Γεωργιανά στον Οδηγό Διαμεσολαβητών του Π.Ι.

Ο Οδηγός έχει σταλεί σε έντυπη μορφή στα σχολεία. Ηλεκτρονικά, βρίσκεται στον σύνδεσμο https://mefesi.pi.ac.cy/files/docs/users/kypriano u.d2/ODIGOSDIAMESOLAVITONNEW.pdf .

2. **Ετοιμασία εικόνων «γλώσσας επιβίωσης» (survival language) για τις πρώτες μέρες** (Prim 2018; Prim 2015)

Οι εικόνες αυτές χρησιμεύουν για τις πρώτες μέρες φοίτησης και υποβοηθούν την επίτευξη επικοινωνίας σε βασικές ανάγκες των παιδιών. Μπορούν να τοποθετηθούν σε μπρελόκ. (*Ενδεικτικές εικόνες που μπορεί να χρησιμοποιηθούν παρουσιάζονται στην επόμενη σελίδα.*)

Ενδεικτικές εικόνες «γλώσσας επιβίωσης» των πρώτων ημερών

	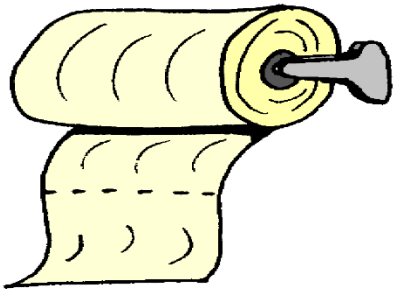
	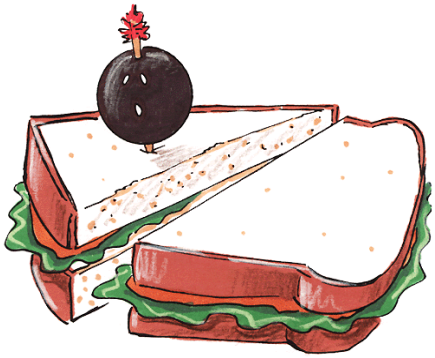

3. **Ετοιμασία των υπόλοιπων παιδιών του σχολείου για την άφιξη παιδιών από άλλες χώρες**

Σημαντική προϋπόθεση για την επιτυχή ένταξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία στο σχολείο, είναι η αίσθηση ότι **είναι ευπρόσδεκτα** καθώς και ότι **το γλωσσικό και πολιτισμικό τους κεφάλαιο (υπόβαθρο) αναγνωρίζεται και εκτιμάται**.

Σύμφωνα με τον Cummins (2005) ο πιο σημαντικός παράγοντας για να μάθει ένα παιδί μια δεύτερη γλώσσα (εκτός από τη σωστή μεθοδολογία στη διδασκαλία) είναι **η σχέση που θα αναπτύξει με τον/την εκπαιδευτικό** καθώς και **η αίσθηση της αναγνώρισης και της επένδυσης στην προσωπικότητά του/της**.

Η αίσθηση από τα παιδιά ότι η διγλωσσία και ο διπολιτισμός που φέρουν θεωρούνται σημαντικά και εκτιμώνται είναι ένας παράγοντας που βοηθά στην ευρύτερη ένταξή τους στο σχολείο καθώς και αποτελεί κίνητρο για εκμάθηση της γλώσσας (Gershon 2013; Bozon 2011; Washbourne 2011; Nemeth 2009).

4. **Εικονογράφηση των μαθημάτων καθώς και βασικών δραστηριοτήτων και οδηγιών μιας σχολικής μέρας** (Prim 2018; Prim 2015)

Ετοιμάζεται το πρόγραμμα των μαθημάτων και με αυτό επισυνάπτεται έντυπο με όλα τα μαθήματα εικονογραφημένα.

Στις σελίδες που ακολουθούν βρείτε ένα δείγμα προγράμματος και εικονογράφησης των μαθημάτων.

Εικονογράφηση βασικών οδηγιών της τάξης για την καθημερινή εργασία των παιδιών.

Δείτε πιο κάτω κάποιες ενδεικτικές εικόνες με βασικές καθημερινές οδηγίες στην τάξη.

Γίνεται εικονογράφηση άλλων δραστηριοτήτων της σχολικής μέρας όπως το διάλειμμα, η συγκέντρωση, οι επισκέψεις γονέων κ.λπ.

Εικόνες γι' αυτές τις δραστηριότητες παρατίθενται στις επόμενες σελίδες.

Ενδεικτικό Πρόγραμμα και Εικονογράφηση Μαθημάτων (Υ.Π.Π. 2018: 144 - 145)

Ώρα	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή
07:45	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**
08:25	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΕΛΛΗΝΙΚΑ**	**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ**
09:05			ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ		
09:25	**ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ**	**ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ**	**ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ**	**ΤΕΧΝΗ**	**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ**
10:05	**ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ**	**ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ**	**ΜΟΥΣΙΚΗ**	**ΤΕΧΝΗ**	**ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ**
10:45	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ				
10:55	**ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ**	**ΕΠΙΣΤΗΜΗ**	**ΑΓΓΛΙΚΑ**	**ΑΓΓΛΙΚΑ**	**ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ**
11:35	**ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ**	**ΕΠΙΣΤΗΜΗ**	**ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ**	**ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ**	**ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ**
12:15	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ				
12:25	**ΑΓΩΓΗ ΖΩΗΣ**	**ΙΣΤΟΡΙΑ**	**ΑΓΩΓΗ ΖΩΗΣ**	**ΙΣΤΟΡΙΑ**	**ΜΟΥΣΙΚΗ**

Επισκέψεις γονέων κάθε Δευτέρα 11:40 -12:20

Ενδεικτικό Πρόγραμμα και Εικονογράφηση Μαθημάτων

ΕΛΛΗΝΙΚΑ	
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	
ΙΣΤΟΡΙΑ	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	
ΜΟΥΣΙΚΗ	

ΕΠΙΣΤΗΜΗ/ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	
ΤΕΧΝΗ	
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	
ΑΓΩΓΗ ΖΩΗΣ	
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	
ΑΓΓΛΙΚΑ	

Βασικές Οδηγίες Καθημερινής Εργασίας

Ανοίγω το βιβλίο

Κλείνω το βιβλίο

Βασικές Οδηγίες Καθημερινής Εργασίας

Σηκώνω το χέρι

Κυκλώνω

Βασικές Οδηγίες Καθημερινής Εργασίας

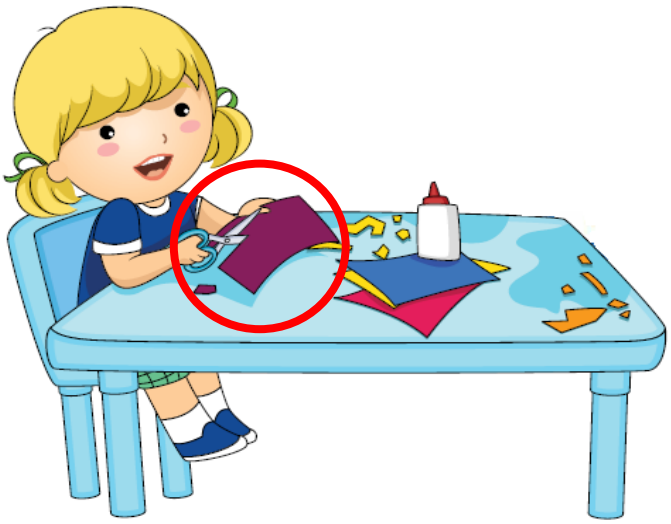

Κόβω

Χρωματίζω

Βασικές Οδηγίες Καθημερινής Εργασίας

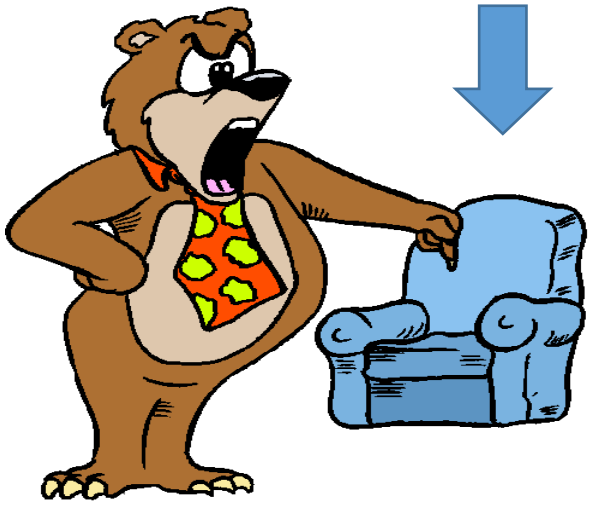

Κάθομαι

Κάνω ησυχία

Βασικές Οδηγίες Καθημερινής Εργασίας

Γράφω

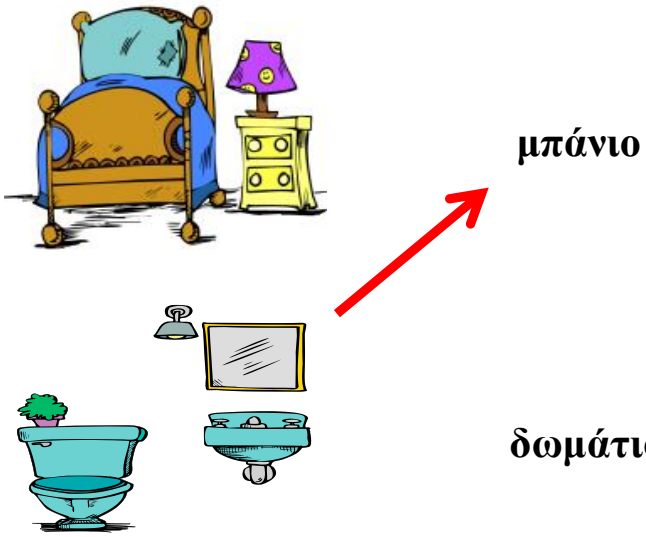

Αντιστοιχίζω

Βασικές Οδηγίες Καθημερινής Εργασίας

Χρησιμοποιώ τη γόμα/κόλλα μου

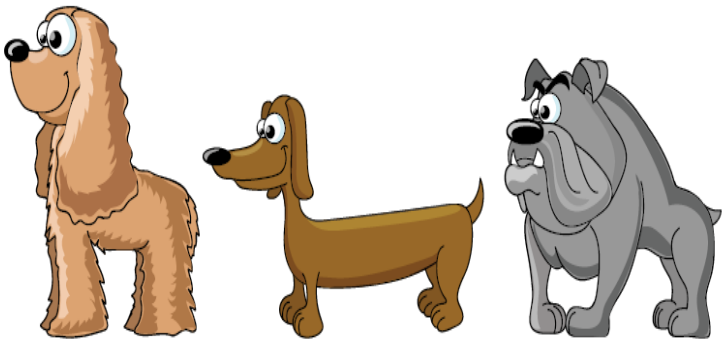

Κάνω γραμμή/Μπαίνω σειρά

Άλλες δραστηριότητες της σχολικής μέρας

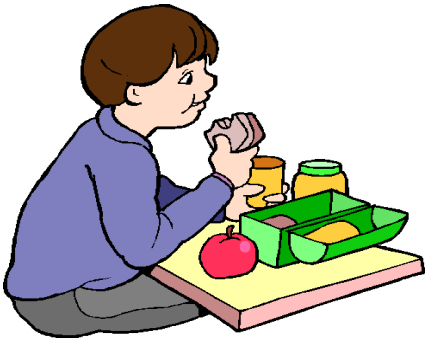

Διάλειμμα

Επισκέψεις γονέων

3. ΠΡΩΤΕΣ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

1. **Συνάντηση με γονείς και συλλογή βασικών στοιχείων** (Prim 2018; Prim 2015; Nemeth 2009)

Η συλλογή των στοιχείων, αν αυτό είναι δυνατόν, μπορεί να γίνει στην παρουσία μεταφραστή/τριας (εξασφάλιση από το MiHub (http://www.mihub.eu/en/) ή μέσω του ΔΡΑ.Σ.Ε., αν το σχολείο ανήκει στην ομάδα αυτή).

Όλα τα στοιχεία, τα οποία χρειάζεται να συλλέξει το σχολείο για την προηγούμενη φοίτηση των παιδιών καθώς και άλλες σημαντικές πληροφορίες, διατίθενται μεταφρασμένα σε 17 γλώσσες (μεταξύ αυτών Αραβικά, Ρωσικά, Βουλγαρικά, Ρουμανικά, Κινέζικα, Αγγλικά κ.ά. στην ιστοσελίδα https://newarrivals.segfl.org.uk/ στον σύνδεσμο «Languages»). Οι γονείς των παιδιών θα μπορούσαν να απαντήσουν online το ερωτηματολόγιο στη γλώσσα που αυτοί επιθυμούν. Στη συνέχεια, υπάρχει η δυνατότητα φύλαξης και εκτύπωσής του και έπειτα, θα μπορούσε να δοθεί σε κάποιον/α μεταφραστή/τρια για μετάφραση.

2. **Συλλογή στοιχείων** (Prim 2018; Prim 2015; Washbourne 2011)

Όνομα και επώνυμο του παιδιού

Είναι βασικό να γίνει γνωστή η σωστή προφορά του ονόματος του παιδιού, όπως και αυτού των γονιών του ως ένδειξη σεβασμού.

Χώρα Καταγωγής

Ηλικία

Σειρά γέννησης στην οικογένεια

Ημερομηνία άφιξης στην Κύπρο

Σε ποιες άλλες χώρες έχει ζήσει.

Ιστορία μετακίνησης: λόγοι, κατάσταση (πρόσφυγας, αιτητής/τρια ασύλου, μετανάστης/τρια κ.λπ.)

Στοιχεία για τη μέχρι τώρα σχολική ζωή του παιδιού: πότε πήγε για πρώτη φορά σχολείο, μέχρι ποια τάξη, αν είχε διακοπές στη φοίτηση.

Ποια μαθήματα έχει παρακολουθήσει μέχρι το παρόν στάδιο, ποιες προτιμήσεις έχει σε αυτά, σε ποια είχε αδυναμίες ή δυσκολίες και σε ποια είχε καλές επιδόσεις.

Το επίπεδο το οποίο πιστεύουν ότι έχει το παιδί τους στα ελληνικά στις τέσσερις (4) διαστάσεις του λόγου: κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου.

Το επίπεδο το οποίο πιστεύουν ότι έχει το παιδί τους στην πρώτη τους γλώσσα, στις τέσσερις (4) διαστάσεις του λόγου: κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου.

Αν παρακολουθεί το παιδί μαθήματα της πρώτης του γλώσσας σε απογευματινά ή Σαββατιανά μαθήματα ή αν παρακολουθεί επιπλέον μαθήματα Ελληνικών.

Ποιους μακροπρόθεσμους στόχους έχουν για την περαιτέρω εκπαίδευση του παιδιού τους.

3. Άλλα σημαντικά στοιχεία για τη συνάντηση με τους γονείς

Δίνονται οι κανόνες φοίτησης μεταφρασμένοι: υπάρχουν στον Οδηγό γονέων διαμεσολαβητών του Π.Ι. (mefesi.pi.ac.cy, σύνδεσμος «Οδηγοί»).

Διάφορες ανακοινώσεις σχολείων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης έχουν μεταφραστεί και στα Tagalog (Φιλιππίνες) από γονείς διαμεσολαβητές/τριες. Έχουν αναρτηθεί στο mefesi.pi.ac.cy στον σύνδεσμο «Δράσεις», «Δράση 3».

Γίνεται ξενάγηση στους χώρους του σχολείου και δίνεται ένα σχεδιάγραμμα – χάρτης του σχολείου.

Ενδεικτικό σχεδιάγραμμα παρατίθεται στην επόμενη σελίδα.

Ενδεικτικό Σχεδιάγραμμα Σχολείου

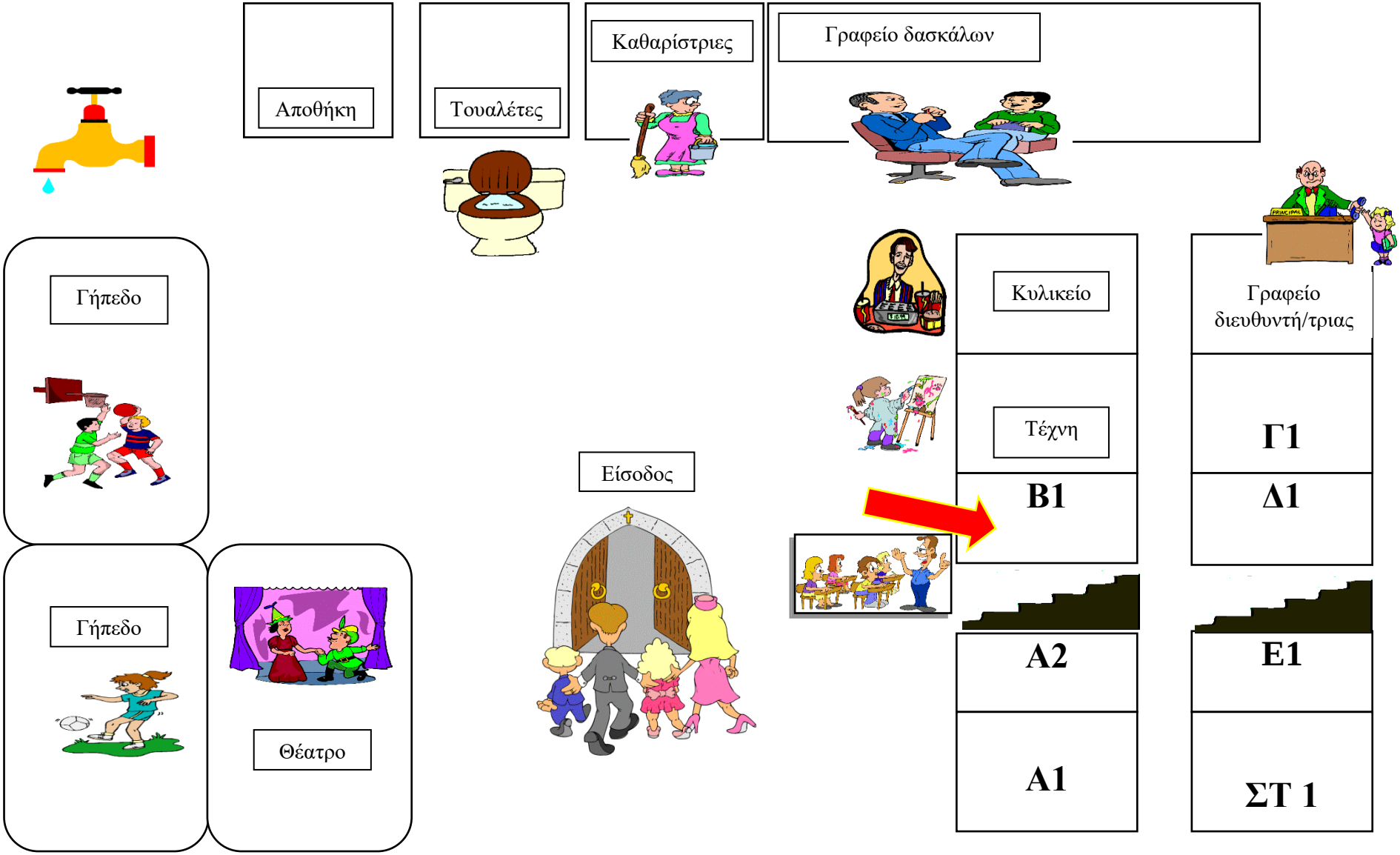

4. **Προμήθεια δίγλωσσων ή εικονογραφημένων λεξικών** (Prim 2018; Ferlazzo & Sypniesky 2012)

Προτείνεται η χρήση δίγλωσσων ή εικονογραφημένων λεξικών στη γενική καθώς και στην ξεχωριστή τάξη διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας για ενίσχυση της αυτονομίας των παιδιών.

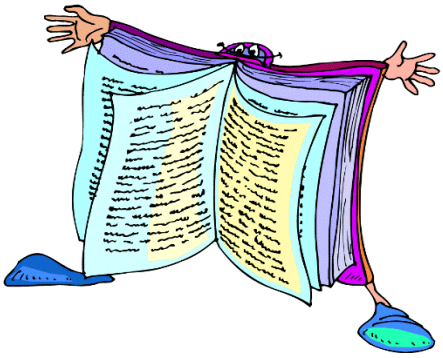

5. **Προσπάθεια για διάγνωση των δεξιοτήτων του παιδιού στην πρώτη γλώσσα**

Σύμφωνα με την Αρχή της Αλληλεξάρτησης των γλωσσών (Cummins 2005), οι δεξιότητες και οι έννοιες που έχουν κατακτηθεί μέσω της μίας ή της άλλης γλώσσας, αποθηκεύονται σε μια «κοινή δεξαμενή» (Σκούρτου 2011: 130).

Συνεπώς, για να γίνει μια πρώτη εκτίμηση των γλωσσικών δεξιοτήτων του παιδιού, θα μπορούσε να επιχειρηθεί η συγγραφή ενός μικρού κειμένου στην πρώτη γλώσσα (π.χ. η περιγραφή μιας εικόνας), ώστε να γίνουν κάποιες παρατηρήσεις ως προς την παραγωγή γραπτού λόγου. Αυτό απαιτεί τη συνεργασία με κάποιον/α που θα μπορούσε να μεταφράσει.

Επίσης, θα μπορούσαν να διατυπωθούν (μέσω μεταφραστή/τριας) κάποιες ερωτήσεις για διάφορα θέματα (π.χ. ερωτήσεις γνώσεων Γεωγραφίας, Φυσικών Επιστημών, ερωτήσεις για το Περιβάλλον κ.λπ.), ώστε να «ανιχνευθούν» προηγούμενες γνώσεις ή δεξιότητες των παιδιών (Dobinson & Nguyen 2018; Prim 2018; Washbourne 2011).

6. **Ορισμός ενός/μίας μαθητή/τριας ως «φίλου/ης - βοηθού»**

Ένα παιδί από το σχολείο, το οποίο μιλά την πρώτη γλώσσα του παιδιού και θα μπορούσε να του/της μεταφράζει, είτε ένα παιδί που θα έχει κάνει κάποια επιμόρφωση στο θέμα, θα μπορούσε να βοηθήσει στην υποδοχή και στην εξοικείωση με τις ρουτίνες του σχολείου, τους κανόνες, τους χώρους κ.λπ. Ενδεικτικό φύλλο με τις «υπευθυνότητες» του «φίλου - βοηθού» παρατίθεται στην επόμενη σελίδα (Prim 2018; Prim 2015; Ferlazzo & Sypniesky 2012; Washbourne 2012).

Κατάλογος ενδεικτικών «υπευθυνοτήτων» του/της «φίλου/ης - βοηθού»

(Wakingham Borough Council n.d.)

Βάλε √ όταν θα έχεις τελειώσει την κάθε ενέργεια:

Ενέργεια	**Σημείωση**
1. Ξενάγηση στους χώρους γύρω από το σχολείο	
2. Έδειξα πού βρίσκονται οι τουαλέτες.	
3. Έδειξα πού βρίσκεται το κυλικείο/η καντίνα.	
4. Εξήγησα τις ώρες και τους χώρους που βγαίνουμε διάλειμμα. 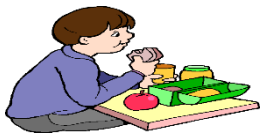	
5. Έδωσα το μπρελόκ με τις «λέξεις επιβίωσης» των πρώτων ημερών.	
6. Εξήγησα ποια είναι η στολή του σχολείου και ποια ρούχα φοράμε στο μάθημα της Γυμναστικής.	
7. Σιγουρεύτηκα ότι έχουν το κατάλληλο βιβλίο για κάθε μάθημα.	

7. Πρώτη εκτίμηση του βαθμού ελληνομάθειας και χωρισμός σε ομάδες

Ο χωρισμός των παιδιών σε τμήματα μπορεί να γίνει με μια πρώτη εκτίμηση της ελληνομάθειάς τους χρησιμοποιώντας σύντομα και απλά εργαλεία. Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μία ενδεικτική δραστηριότητα για την κάθε γλωσσική δεξιότητα: κατανόηση – παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου.

Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση των παιδιών που θα φοιτήσουν στην Α΄ δημοτικού. Στην περίπτωση αυτή, γίνονται δραστηριότητες που αφορούν στο λεξιλόγιο καθώς και κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου.

Δραστηριότητες για πρώτη εκτίμηση του βαθμού ελληνομάθειας των παιδιών παρατίθενται στις επόμενες σελίδες (Dobinson & Nguyen 2018; Prim 2018; Prim 2015; Ferlazzo & Sypniesky 2012;William n.d.). Παρατίθεται επίσης και ένα παράδειγμα εντύπου καταγραφής των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων.

8. Κατανομή των ωρών διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης: ενδεικτικό παράδειγμα ενός σχολείου

Τα παιδιά που θα φοιτήσουν στην Α΄ δημοτικού εξετάζονται στην παραγωγή και κατανόηση προφορικού λόγου. Ενδεικτικές ασκήσεις παρατίθενται στις επόμενες σελίδες. (Prim 2018).

Η διδασκαλία του μαθήματος της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην ξεχωριστή τάξη ΔΕΝ γίνεται σε ατομικό επίπεδο. Γίνεται σε ομάδες παιδιών, ώστε να επωφελούνται με περισσότερες ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα.

Για καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας, ετοιμάζεται ένας κατάλογος – παρουσιολόγιο με τα ονόματα των παιδιών της κάθε ομάδας, στον οποίο εκτός από τις παρουσίες των παιδιών, καταγράφεται και η ύλη διδασκαλίας καθώς και οι παρατηρήσεις του/της εκπαιδευτικού. Σχετικός κατάλογος παρατίθεται στις σελίδες που ακολουθούν.

Οι ομάδες σχηματίζονται με βάση τα αποτελέσματα στις δραστηριότητες πρώτης εκτίμησης.

Τα παιδιά ΔΕΝ μαθαίνουν Ελληνικά μόνο στην ξεχωριστή τάξη.

Ο/Η εκπαιδευτικός της γενικής τάξης συνεργάζεται με τον/την εκπαιδευτικό της ξεχωριστής τάξης.

Γίνεται ενημέρωση για τις πρώτες αξιολογήσεις. Μαζί, σχεδιάζουν το πλάνο για τους στόχους διδασκαλίας για το κάθε παιδί ανά δίμηνο, συζητούν για τις ανάγκες και προσαρμόζεται η διδασκαλία στη γενική τάξη συμφοίτησης. Οι αξιολογήσεις που θα ακολουθήσουν, γίνονται από κοινού.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Εκτός από τον ορθά κατανεμημένο διαμοιρασμό των ωρών και των ομάδων διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, ένα από τα βασικότερα στοιχεία για την επιτυχία των μαθημάτων αποτελεί η διασφάλιση της ύπαρξης σταθερής αίθουσας διδασκαλίας.

Το εποπτικό υλικό που απαιτείται για τη διδασκαλία μιας δεύτερης γλώσσας (τεχνολογικά μέσα, διαδίκτυο, ήχος, βιβλιοθήκη, μαγνητικός πίνακας, ατομικά πινακάκια μαθητών/τριών, καρτέλες λεξιλογίου για κάθε ενότητα, παιχνίδια (επιτραπέζια, κορίνες bowling, ζάρια), διάφορα λογισμικά κ.λπ., κάνει αδύνατη τη διδασκαλία της σε χώρους που δεν είναι σταθεροί για τα παιδιά και που δεν επιτρέπουν τη χρήση των μέσων διδασκαλίας που απαιτούνται.

Δύο (2) ομάδες των πέντε (5) για αρχάρια παιδιά της Α΄ τάξης με καμία γνώση της ελληνικής γλώσσας. Διδάσκονται τις ενότητες του Οδηγού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (https://mefesi.pi.ac.cy/index.php/ekpedeutiko-yliko) σε ό,τι αφορά σε λεξιλόγιο και σε κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου. Τον μηχανισμό ανάγνωσης τον διδάσκονται στη γενική τάξη.

Περίοδοι διδασκαλίας την εβδομάδα για κάθε ομάδα: 5 (5 x 2 ομάδες = 10 περίοδοι).

Μία (1) ομάδα των οκτώ (8) για αρχάρια παιδιά Β΄ και Γ΄ τάξης μαζί, τα οποία δεν έχουν καμία γνώση της ελληνικής γλώσσας. Γνωρίζουν τον μηχανισμό ανάγνωσης στη μητρική τους γλώσσα. Διδάσκονται τις ενότητες του Οδηγού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (https://mefesi.pi.ac.cy/index.php/ekpedeutiko-yliko).

Περίοδοι διδασκαλίας την εβδομάδα για κάθε ομάδα: 10 (10 x 1 ομάδα = 10 περίοδοι).

Παράδειγμα διαμοιρασμού ωρών σε σχολείο με 50 περιόδους διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

(με βάση τα αποτελέσματα στις δραστηριότητες**)**

Μία (1) ομάδα παιδιών Ε΄ και Στ΄ τάξης, αποτελούμενη από παιδιά, τα οποία από την επίδοσή τους στις δραστηριότητες, φάνηκαν να χρειάζονται ενίσχυση στην παραγωγή γραπτού λόγου (στην παραγωγή και την κατανόηση προφορικού λόγου είχαν υψηλές επιδόσεις).

Περίοδοι διδασκαλίας την εβδομάδα για κάθε ομάδα: 3 (3 x 1 ομάδα = 3 περίοδοι).

Δύο (2) ομάδες των οκτώ (8) παιδιών Δ΄, Ε΄ και Στ΄ τάξης, τα οποία βρίσκονται σε αρχάριο επίπεδο. Διδάσκονται τον Οδηγό Εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (https://mefesi.pi.ac.cy/index.php/ekpedeutiko-yliko).

Περίοδοι διδασκαλίας την εβδομάδα για κάθε ομάδα: 10 (10 x 2 ομάδες = 20 περίοδοι).

Μία (1) ομάδα παιδιών Γ΄ - Στ΄ τάξης, αποτελούμενη από παιδιά, τα οποία βρίσκονται στο τέλος του Α1 επιπέδου – αρχές Α2. Τα παιδιά ξεκινούν να διδάσκονται από το Β΄ τεύχος του Οδηγού Εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (https://mefesi.pi.ac.cy/index.php/ekpedeutiko-yliko).

Περίοδοι διδασκαλίας την εβδομάδα για κάθε ομάδα: 7 (7 x 1 ομάδα = 7 περίοδοι).

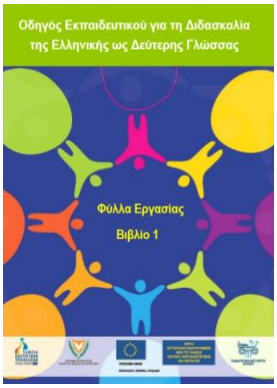

Τμήμα: Αρχάριοι Α

Τάξη:

Όνομα Εκπαιδευτικού:

Κατάλογος μαθητών / τριων στα τμήματα Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας

Ημερομηνία / **Όνομα**												
1.												
2.												
3.												
4.												
5. ……												
Σημειώσεις Εκπαιδευτικού												

Παρατηρήσεις:

……
……
……
……

Δραστηριότητες πρώτης εκτίμησης ελληνομάθειας για παιδιά Α΄ τάξης

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ		
Όνομα μαθητή/τριας:		
Χώρα Καταγωγής:		Χρονιά Ενίσχυσης:
Τμήμα:	Υπεύθυνος Δάσκαλος/α για την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα:	

1. Ο δάσκαλος/Η δασκάλα σου θα σου κάνει τρεις ερωτήσεις. Πες του/της την απάντηση:

1.1. Πώς σε λένε; ☐

1.2. Από πού είσαι; ☐

1.3. Πόσων χρονών είσαι; ☐

2. Διάλεξε από τα χρώματα που έχεις μπροστά σου και ζωγράφισε.

2.1. μαύρο	2.2. καφέ	2.3. κόκκινο	2.4. πράσινο
☐	☐	☐	☐

3. Παρατήρησε την εικόνα και απάντησε στις ερωτήσεις. Ο δάσκαλος/ Η δασκάλα θα γράψει τις απαντήσεις.

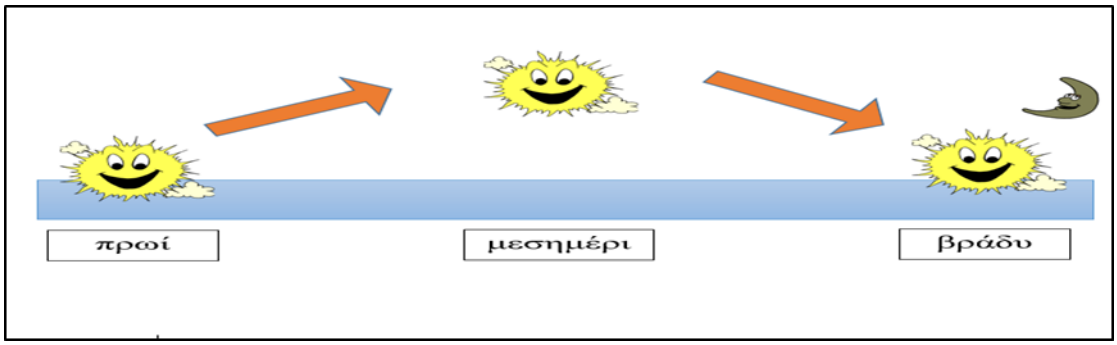

3.1. Πότε λέμε καλημέρα;

3.2. Πότε λέμε καληνύχτα;

4. **Άκουσε** προσεκτικά και **δείξε** τη σωστή εικόνα.

	4.1. ☐	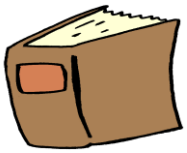	4.2. ☐		4.3. ☐		4.4. ☐
	4.5. ☐		4.6. ☐	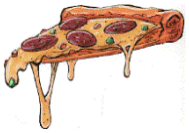	4.7. ☐		4.8. ☐
	4.9. ☐	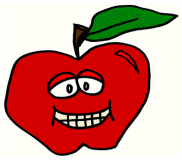	4.10 ☐	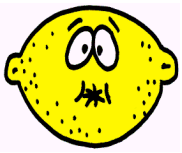	4.11 ☐	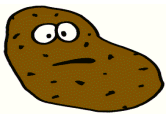	4.12 ☐
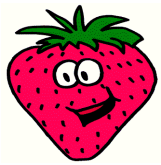	4.13. ☐		4.14. ☐		4.15. ☐	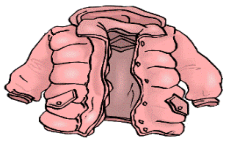	4.16. ☐
	4.17. ☐		4.18. ☐		4.19. ☐	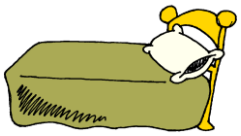	4.20. ☐
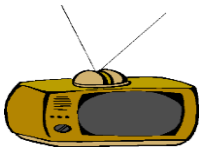	4.21. ☐		4.22. ☐		4.23. ☐		4.24. ☐

5. Άκουσε και συμπλήρωσε τις μέρες που λείπουν. Ο δάσκαλος/ Η δασκάλα θα γράψει τις απαντήσεις.

Δευτέρα, _____, 5.1. ☐ Τετάρτη, Πέμπτη, _____, 5.2 ☐

Σάββατο,_____5.3.

6. Δες την εικόνα και πες τι είναι το κάθε τι.

	6.1. ☐		6.2. ☐		6.3. ☐		6.4. ☐
	6.5. ☐		6.6. ☐		6.7. ☐		6.8. ☐
	6.9. ☐		6.10 ☐		6.11 ☐		6.12 ☐
	6.13. ☐		6.14. ☐		6.15. ☐	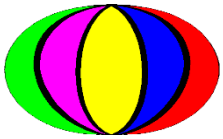	6.16. ☐
	6.17. ☐		6.18. ☐		6.19. ☐		6.20. ☐
	6.21. ☐		6.22. ☐		6.23. ☐	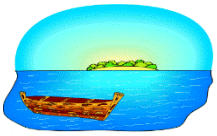	6.24. ☐

7. Άκουσε και δείξε κάθε φορά πού είναι ο σκύλος.

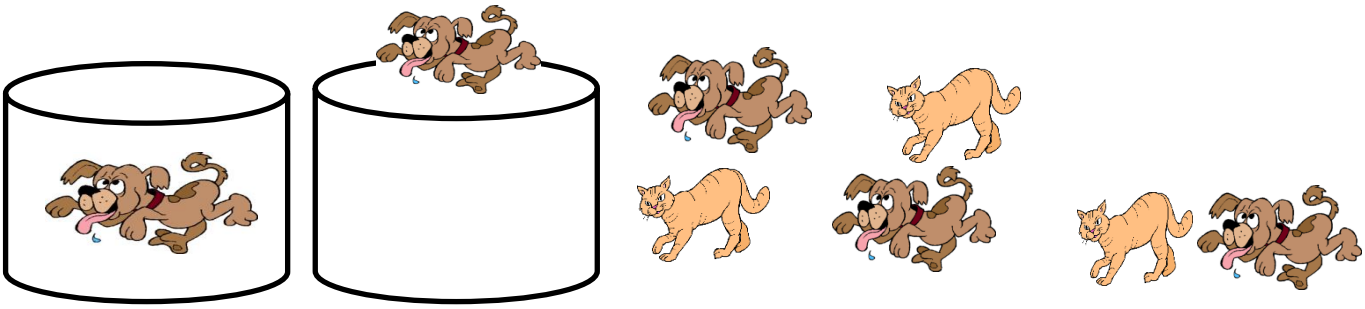

7.1 ☐ 7.2 ☐ 7.3 ☐ 7.4 ☐ 7.5 ☐

8. Παρατήρησε προσεκτικά και περίγραψε τι κάνει το παιδί σε κάθε εικόνα.

	8.1. ☐		8.2. ☐		8.3 ☐		8.4. ☐
	8.5. ☐		8.6. ☐	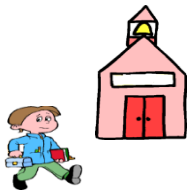	8.7. ☐		8.8. ☐
	8.9. ☐		8.10. ☐		8.11. ☐		8.12. ☐
	8.13. ☐		8.14. ☐		8.15. ☐		8.16. ☐

9. Άκουσε τις οδηγίες και δείξε κάθε φορά αυτό που σου ζητάει.

9. 1 Δείξε μου το πιο λεπτό. ☐

	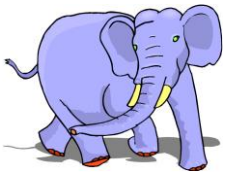

9.2 Δείξε μου το πιο ψηλό. ☐

	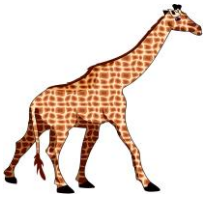

9.3 Δείξε μου το πιο μεγάλο. ☐

10. Δείξε τον πρώτο 10.1. ☐ και τον τέταρτο 10.2. ☐.

Δραστηριότητες πρώτης εκτίμησης ελληνομάθειας για παιδιά μεγαλύτερων τάξεων

Αξιολόγηση Παραγωγής Προφορικού και Γραπτού Λόγου

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	
Όνομα μαθητή/τριας:	Τάξη:
Όνομα εκπαιδευτικού:	Ημερομηνία:

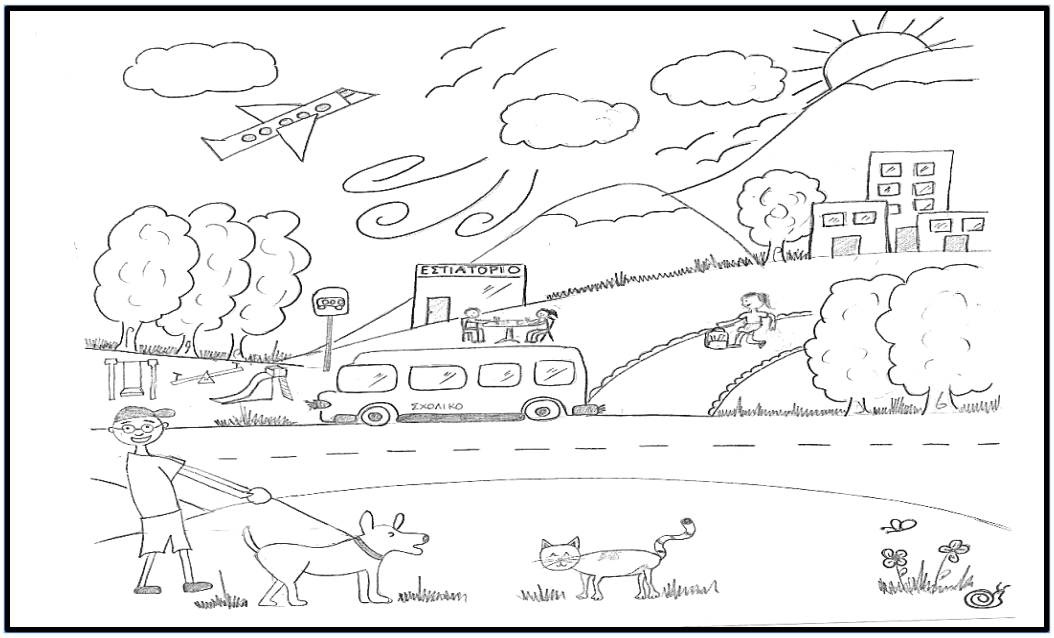

Βοηθητικές ερωτήσεις για παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου

1. Ποια ζώα βλέπεις στην εικόνα; Ποιο είναι το πιο μεγάλο και ποιο το πιο μικρό;
2. Πόσοι άνθρωποι είναι στην εικόνα; Πού βρίσκονται; Τι κάνουν;
3. Τι νομίζεις ότι μπορεί να τρώνε ή/και πίνουν οι άνθρωποι που κάθονται;
4. Τι κρατάει στο χέρι του το κορίτσι; Τι μπορεί να έχει μέσα;
5. Πίσω υπάρχουν δύο βουνά. Ποιο είναι το πιο ψηλό; Τι έχουν στην κορυφή;
6. Τι ρούχα φοράνε οι άνθρωποι στην εικόνα; Τι εποχή μπορεί να είναι; (Από πού το κατάλαβες;)
7. Τι βλέπεις στον ουρανό; Ξέρεις άλλους τρόπους που μπορείς να ταξιδέψεις;
8. Μέτρησε τα δέντρα και χρωμάτισέ τα. Τι χρώμα θα διαλέξεις / διάλεξες;
9. Δίπλα από τη στάση λεωφορείου υπάρχει μία παιδική χαρά. Μπορείς να ονομάσεις τα παιχνίδια;
10. Εσύ τι παιχνίδια παίζεις με τους φίλους σου;
11. Πόσα σπίτια βλέπεις; Εσύ μένεις σε σπίτι ή διαμέρισμα; Πόσα δωμάτια έχει; Ποια;
12. Κοίτα το αγόρι με τον σκύλο και δείξε μου: τα χέρια του, τα πόδια του, τα μάτια και το στόμα του.
13. Το αγόρι όταν μεγαλώσει θα ήθελε να γίνει κτηνίατρος. Εσύ; Οι γονείς σου τι δουλειά κάνουν;

Γράψε μια μικρή ιστορία με βάση την εικόνα.

Σημειώσεις για την κατανόηση προφορικού λόγου:

Η κατανόηση προφορικού λόγου στην πιο πάνω δραστηριότητα εξετάζεται μέσω των ερωτήσεων που γίνονται για την εικόνα. Ένας άλλος τρόπος εξέτασης της δεξιότητας αυτής είναι το διαδικτυακό λογισμικό «Άκουσμα» (Ι.Ε.Λ. 2007), μέσω μιας δραστηριότητας από το Επίπεδο 1 ή το Επίπεδο 2. Το διαδικτυακό λογισμικό είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο http://www.xanthi.ilsp.gr/akoustikh/default2.asp. Για να υπάρξει πρόσβαση γίνεται η επιλογή «Είμαι δάσκαλος» και ως Όνομα Χρήστη σημειώνεται το «Teacher1» και ως Κωδικός Χρήστη το «Teacher123».

Σημειώσεις για την παραγωγή γραπτού λόγου:

Στα επίπεδα Α1 και Α2 στα οποία συνήθως βρίσκονται τα παιδιά που παρακολουθούν τα μαθήματα Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, η παραγωγή γραπτού λόγου θα πρέπει να αξιολογείται με βάση τα σαφή κριτήρια του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις γλώσσες (Κ.Ε.Π.Α. 2008). Με βάση το Κ.Ε.Π.Α., η παραγωγή γραπτού λόγου στα επίπεδα αυτά καλύπτει απλές γραπτές δομές, στοιχειώδεις ανάγκες καθώς και παραγωγή πολύ σύντομων και απλών κειμένων. Τα κείμενα συνήθως αποτελούνται από σύντομες προτάσεις που έχουν απλή δομή και γίνεται χρήση των βασικών σημείων στίξης. Χρειάζεται, λοιπόν, προσοχή ως προς την αυστηρότητα διόρθωσης των κειμένων στα επίπεδα αυτά. Αναλυτικά **κριτήρια για την αξιολόγηση της παραγωγής γραπτού λόγου** στο Α1 και στο Α2 επίπεδο, δίνονται από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (2013) και είναι διαθέσιμα στον σύνδεσμο https://www.greek-language.gr/certification/node/112.html.

Δραστηριότητες πρώτης εκτίμησης ελληνομάθειας για παιδιά μεγαλύτερων τάξεων

Αξιολόγηση Κατανόησης Γραπτού Λόγου

Αντιστοίχισε την πρόταση με τη σωστή εικόνα.

Ο Ανδρέας τρώει σάντουιτς. • •

Το κορίτσι παίζει πιάνο. • •

Το αγόρι βγάζει τον σκύλο βόλτα. • •

Η Σοφία πληρώνει την κυρία στο κατάστημα. • •

Ο Σωτήρης πηγαίνει σχολείο. • •

Τα παιδιά παίζουν μπάσκετ. • •

Η Μαρία βλέπει τηλεόραση. • •

Η Αθηνά παίζει ποδόσφαιρο. • •

Η κυρία Χριστίνα χτενίζει τα μαλλιά της. • •

Ο Χρήστος βουρτσίζει τα δόντια του. • •

Δραστηριότητες πρώτης εκτίμησης ελληνομάθειας για παιδιά μεγαλύτερων τάξεων

Αξιολόγηση Κατανόησης Γραπτού Λόγου (Υ.Π.Π. 2018: 45)

1. Διάβασε το κείμενο και γράψε δίπλα από την κάθε πρόταση αν είναι Σωστή (Σ) ή Λάθος (Λ).

α) Το αγαπημένο ζώο του Γιάννη είναι το μικρό ψάρι που έχει στο σπίτι. _____

β) Το αγαπημένο ζώο του Αμίρ είναι το γουρούνι. _____

γ) Ο Γιάννης έχει για κατοικίδιο ένα κουνέλι. _____

δ) Ο Αμίρ έχει για κατοικίδιο μία κότα. _____

ε) Η γιαγιά του Αμίρ έχει στη φάρμα της αγελάδες, γουρούνια και κότες. _____

2. Ζωγράφισε τα ζώα που είχε στη φάρμα της η γιαγιά του Πάνου.

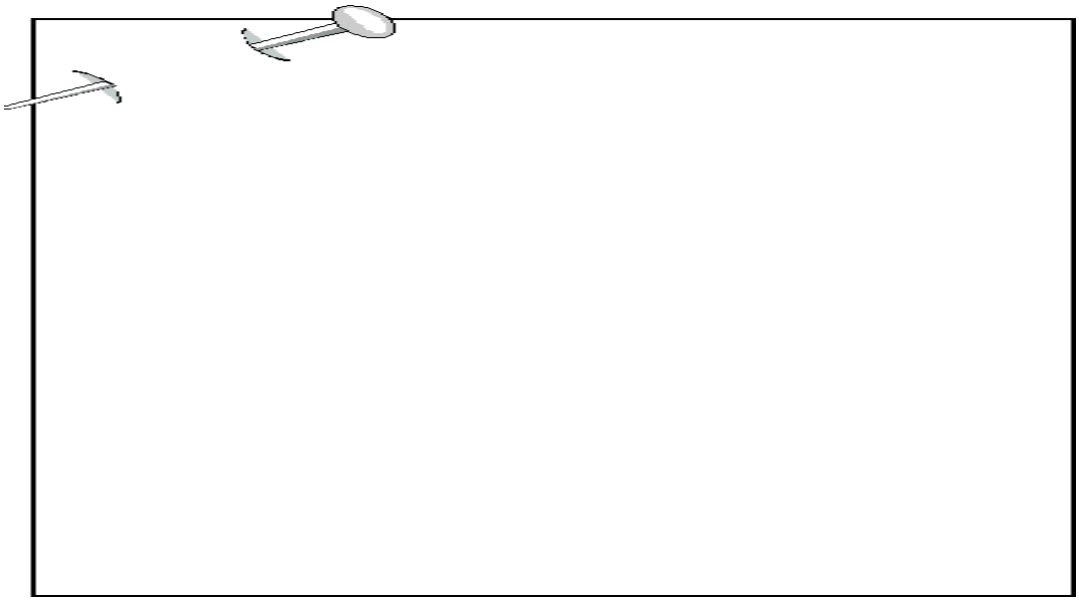

ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ			
Όνομα:	Τμήμα:	Χρονιά ενίσχυσης:	Δάσκαλος/α:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ		
Ενότητες αξιολόγησης	**Βαθμός ανταπόκρισης***	**Παρατηρήσεις**

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ		
Ενότητες αξιολόγησης	**Βαθμός ανταπόκρισης***	**Παρατηρήσεις**

* καθόλου (0), καλά (1), μέτρια (2), πολύ καλά (3), άριστα (4)

Παρατηρήσεις για την Κατανόηση Γραπτού Λόγου (με βάση τα κριτήρια του Κ.Ε.Π.Α.):

Παρατηρήσεις για την Παραγωγή Γραπτού Λόγου (με βάση τα κριτήρια του Κ.Ε.Π.Α.):

4. ΠΡΩΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟ

Επίτευξη της συνολικότερης ένταξης των παιδιών μέσω της διαθεματικής προσέγγισης στη διδασκαλία (Prim 2018; Washbourne 2011). Πλούσιο υλικό με δραστηριότητες διαπολιτισμικής και συμπεριληπτικής αγωγής και αντιρατσιστικής εκπαίδευσης υπάρχει στην ιστοσελίδα του Π.Ι. (www.pi.ac.cy) στο εικονίδιο «Αντιρατσιστική Πολιτική».

Χρήσιμο υλικό υπάρχει και στον Οδηγό για διαχείριση της κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας. Ο Οδηγός έχει σταλεί στα σχολεία σε έντυπη μορφή. Ηλεκτρονικά, βρίσκεται στον σύνδεσμο https://mefesi.pi.ac.cy/files/docs/Odigos-Diaxeirisis-Koinonikopolitismikis-eterotitas.pdf.

Στοχοθεσία για το περιεχόμενο διδασκαλίας και την επίτευξη αποτελεσμάτων για το πρώτο τρίμηνο.

Αυτό επιτυγχάνεται με τη συνεργασία του/της εκπαιδευτικού της γενικής τάξης με την/τον εκπαιδευτικό διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην ξεχωριστή τάξη.

Διοργάνωση απογευματινής συνάντησης με όλους τους γονείς του σχολείου (γηγενείς και μετανάστες/τριες). Διάλεξη για ένα γενικό θέμα (Prim 2018; Prim 2015).

Είναι καλό να έχει εξασφαλιστεί και να είναι παρών/ούσα μεταφραστής/τρια.

Το θέμα της διάλεξης θα μπορούσε να αφορά σε κάτι γενικό, π.χ. οι διαφορετικοί τρόποι επίλυσης προβλημάτων με ποσοστά στο μάθημα των Μαθηματικών ένα θέμα που να αφορά στην ψυχολογία του παιδιού, τη διατροφή κ.λπ. Μέσα από τις συζητήσεις που προκύπτουν σε τέτοιες συναντήσεις είναι δυνατόν να διαφανούν και οι διαφορές στην κουλτούρα στα διάφορα θέματα που απασχολούν την οικογένεια.

5. ΛΙΣΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ (Prim 2015)

ΠΟΤΕ	Ενέργεια	Υλικά – Μέσα	Έλεγχος
Πριν την άφιξη	Ετοιμασία δίγλωσσων ανακοινώσεων, κανόνων φοίτησης και λειτουργίας του σχολείου	• Για τη δημιουργία δίγλωσσων ανακοινώσεων απευθυνθείτε στο MiHub, τηλ. 22080350 (http://www.mihub.eu/en/). • Κανόνες φοίτησης: Οδηγός Γονέων - Διαμεσολαβητών Π.Ι. (http://mefesi.pi.ac.cy)	
	Ετοιμασία εικόνων «γλώσσας επιβίωσης» (survival language) για τις πρώτες μέρες	• Βλέπε σελ.7.	
	Ενημέρωση και ετοιμασία των υπόλοιπων παιδιών του για την άφιξη παιδιών από άλλες χώρες, πληροφορίες για τις χώρες και τις γλώσσες που μιλούν.		
	Εικονογράφηση των μαθημάτων καθώς και βασικών δραστηριοτήτων και οδηγιών μιας σχολικής μέρας	• Βλέπε σελ. 9 - 17.	
Πρώτες δύο εβδομάδες	Συνάντηση με γονείς	• Συλλογή στοιχείων για προηγούμενο γραμματισμό και ιστορία μετακίνηση.	
	Συλλογή στοιχείων	• Εξασφάλιση μεταφραστή/τριας	
	Σημαντικά Στοιχεία	• Κανόνες φοίτησης στο σχολείο και ανακοινώσεις μεταφρασμένα (Οδηγός γονέων διαμεσολαβητών και ιστοσελίδα http://mefesi.pi.ac.cy)	
	Προμήθεια δίγλωσσων λεξικών	• Αγορά από το σχολείο	

ΠΟΤΕ	Ενέργεια	Υλικά – Μέσα	Έλεγχος
Πρώτες δύο εβδομάδες	Διάγνωση δεξιοτήτων στην πρώτη γλώσσα	• Βοήθεια μεταφραστή/τριας ή κάποιου δίγλωσσου μέλους της κοινότητας	
	Εκτίμηση βαθμού ελληνομάθειας	• Βλέπε σελ. 27-36	
	Κατανομή ωρών διδασκαλίας	• Βλέπε σελ. 25.	
Πρώτο τρίμηνο	Συνολικότερη ένταξη στο σχολείο.	• Δραστηριότητες διαπολιτισμικής και συμπεριληπτικής αγωγής και αντιρατσιστικής εκπαίδευσης. Πλούσιο υλικό στην ιστοσελίδα του Π.Ι. (www.pi.ac.cy) στο εικονίδιο «Αντιρατσιστική Πολιτική» • Οδηγός για διαχείριση της κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας (https://mefesi.pi.ac.cy)	
	Απογευματινή συνάντηση με όλους/ες τους γονείς του σχολείου (γηγενείς και μετανάστες/τριες). Διάλεξη για ένα γενικό θέμα	• Να είναι παρών/ούσα μεταφραστής/τρια.	
	Στοχοθεσία για το περιεχόμενο διδασκαλίας και την επίτευξη αποτελεσμάτων για το πρώτο τρίμηνο	• Συνεργασία εκπαιδευτικού τάξης με εκπαιδευτικό διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην ξεχωριστή τάξη	

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αυγητίδου, Σ. (2015). Επαγγελματική Μάθηση μέσω της Έρευνας – Δράσης: Οδηγός υποστήριξης των εκπαιδευτικών και των σχολείων στο καθημερινό εκπαιδευτικό έργο. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Conteh, J. (2015). *The EAL Teaching Book. Promoting Success for Multilingual Learners:* Revised Second Edition. London: Sage.

Cummins, J. (2005). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση. Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας*. Β΄ έκδοση βελτιωμένη. Αθήνα: Gutenberg

Bozon, A. (2011). *100 Great EFL Games*: *Exciting Language Games for Young Learners*. Crazy Chopstick Publications.

Dobinson, T., & Nguyen, B. (2018). Teaching young EAL/D learners in mainstream contexts. In Oliver, R., & Nguyen, B. (2018) (Eds.). *Teaching Young Second Language Learners. Practices in Different Classroom Contexts*. London: Routledge, pp. 49 – 68.

Εγκύκλιος «Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση», Αρ. Φακ. Υ.Π.Π. 7.1.19.1/16 και ημερ. 3 Σεπτεμβρίου 2013.

Einhorn, K. (2001). *Easy & Engaging ESL Activities and Mini-Books for Every Classroom.* New York: Scholastic.

Ferlazo, L., & Sypniesky, K. (2012). *The ESL / ELL Teacher's Survival Guide: Ready-to-Use Strategies, Tools, and Activities for Teaching English Language Learners of All Levels.* San Francisco: Jossey–Bass.

Gershon, M. (2013). *How to teach EAL students in the classroom. The complete guide.* CreateSpace Independent Publishing Platform.

Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου (2007). Άκουσμα: Διαδικτυακό Λογισμικό για τη Δεξιότητα της Κατανόησης του Προφορικού Λόγου. ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ / Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2005-2007. Διαθέσιμο στο http://www.xanthi.ilsp.gr/akoustikh/, ημερομηνία προσπέλασης 23/09/18.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, (2013). Κριτήρια αξιολόγησης παραγωγής γραπτού λόγου. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο https://www.greek-language.gr/certification/node/112.html, ημερομηνία προσπέλασης 23/09/18.

Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις γλώσσες: Εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση (ελληνική μετάφραση) (2008). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf, ημερομηνία προσπέλασης 23/09/18.

Nemeth, K.N.(2009). *Many Languages, One Classroom. Teaching Dual and English Language Learners.* Lewisville: Gryphon House.

NESSE (2008) *Education and Migration*. European Commission-NESSE.

OECD (2010) OECD *Reviews of Migrant Education. Closing the Gap for Immigrant Students. Policies, Practices and Performance*. Paris:OECD.

Oliver, R., & Nguyen, B. (2018) (Eds.). *Teaching Young Second Language Learners. Practices in Different Classroom Contexts.* London: Routledge.

Prim, H. (2018). *100 Ideas for Primary Teachers: Supporting EAL Learners.* London: Bloomsbury.

Prim, H. (2015). *How to support children learning English as an Additional Language.* LDA: Findel Education.

Reyes, I. (2006) Biliteracy Among Children and Youths. Reading Research Quarterly. *Reading Research Quarterly*, 47(3), 307–327, doi: 10.1002/RRQ.022

Σκούρτου, Ε. (2011). *Η Διγλωσσία στο Σχολείο.* Αθήνα: Gutenberg.

Scott, C. (2009). *Teaching Children English as an Additional Language. A programme for 7-11 year olds.* London: Routledge.

Van Avermaet, Piet, & Gysen, S. (2006). *From needs to tasks: language learning needs in a task-based approach.* In K. Van den Branden (Ed.), Task-based language education : from theory to practice (pp. 17–46). Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Washbourne, A. (2011). *EAL Pocketbook. Tools and techniques to create inclusive learning environments and lessons for students with English as an additional language.* London: Teacher's Pocketbooks.

William, A. (n.d.). *TEFL Lessol Plans: Samples, Strategies, Tools and Activities.* William Publishing.

Wokingham Borough Council, (n.d.). *Newarrivals Toolkit.* Διαθέσιμο στο: http://wsh.wokingham.gov.uk/learning-and-teaching/mea/eal/new-arrivals-toolkit-primary/, ημερομηνία προσπέλασης: 21/09/18.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2018). *Οδηγός για Γονείς Διαμεσολαβητές.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2018). *Οδηγός για Διαχείριση της Κοινωνικοπολιτισμικής Ετερότητας*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2018). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: Βιβλίο 1, Φύλλα Εργασίας.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σελ. 144 -145.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2018). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: Βιβλίο 2, Φύλλα Εργασίας.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σελ. 45, 75.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2016). Κείμενο Πολιτικής για την Ένταξη των μαθητών/τριών με Μεταναστευτική Βιογραφία στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Λευκωσία. Διαθέσιμο στο http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp5477b, προσπελάστηκε στις 23/9/18.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2014). *Μαθηματικά Α΄ δημοτικού, Μέρος Α.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σελ. 25, 117.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2014). *Μαθηματικά Α΄ δημοτικού, Μέρος Β.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σελ. 24, 50, 70, 77.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2014). *Μαθηματικά Α΄ δημοτικού, Μέρος Ε.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σελ. 120.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2014). *Μαθηματικά Β΄ δημοτικού, Μέρος Β.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σελ. 130.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2014). *Μαθηματικά Β΄ δημοτικού, Μέρος Δ*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σελ. 25.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2014). *Μαθηματικά Γ΄ δημοτικού, Μέρος ΣΤ*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σελ. 79.

Φραγκουδακη Α (2003) *Γλώσσα του σπιτιού και γλώσσα του σχολείου.* Διαθέσιμο στο http://www.kleidiakaiantikleidia.net/book7/book7.pdf, προσπελάστηκε στις 15/9/2018